
NOTÍCIAS

Una xarxa de ciutats per un món de ciutadans

VIè Congrès Mundial Metropolis '99

Barcelona, del 16 al 19 de març de 1999

Agar Aldea i Bosch
Josep Báguena Latorre
Carles Donat Muñoz
Francesc González-Centeno

Universitat Autònoma de Barcelona. Departament de Geografia
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain

Data de recepció: juny 1999
Data d'acceptació: desembre 1999

Resum

Entre els dies 16 i 19 de març de 1999 es va celebrar a Barcelona el *VIè Congrès Metropolis*, organitzat per l'associació que porta el mateix nom, en el qual es van debatre temes referents a les polítiques de govern de les ciutats, tot incidint en quatre àmbits d'actuació: infraestructures aeroportuàries, qualitat mediambiental, desenvolupament econòmic i turisme cultural.

Paraules clau: ciutat, metròpolis, gestió urbana, planificació.

Resumen. *Una red de ciudades para un mundo de ciudadanos.* VI Congreso Mundial Metropolis '99. Barcelona, del 16 al 19 de marzo de 1999

Entre los días 16 y 19 de marzo se celebró en Barcelona el *VI Congreso Metropolis*, organizado por la asociación que lleva el mismo nombre, en el que se debatieron temas referentes a las políticas de gobierno de las ciudades, incidiendo en cuatro ámbitos de actuación: infraestructuras aeroportuarias, calidad medioambiental, desarrollo económico y turismo cultural.

Palabras clave: ciudad, metròpolis, gestión urbana, planificación.

Résumé. *Un réseaux de cités pour un monde de citoyens.* VIème Congrès Mondial Metropolis '99. Barcelone, du 16 au 19 mars 1999

Entre le 16 et le 19 mars 1999 se déroula a Barcelona le *VI Congrès Metropolis* organisé par l'association du même nom. Les thèmes relatifs aux politiques du gouvernement urbain se sont débattus en mettant l'accent sur quatre secteurs: infrastructures aéroportuaires, qualité environnementale, développement économique et tourisme culturel.

Mots clé: cité, metropole, gestion urbaine, aménagement.

Abstract. *A network of cities for a world of citizens.* VI World Congress Metropolis '99. Barcelona, 16th to 19th march 1999

The 6th edition of the *Congress Metropolis* was held in Barcelona between March 16th and March 19th 1999 and was organised by the Association with the same name. Several top-

ics concerning governing policy of the cities were discussed, stressing four different working areas: airport infrastructures, environmental quality, economic development and cultural tourism.

Key words: city, metropolis, urban management, planning.

Metropolis es va crear l'any 1985 amb la finalitat de permetre que els responsables polítics de les metròpolis dels cinc continents disposin d'un espai de diàleg i de reflexió operacional que integri tots els aspectes del desenvolupament urbà (econòmic, social, mediambiental, espacial, cultural...). Metropolis es troba sota la responsabilitat d'un comitè executiu de cinc membres elegits per un consell d'administració de divuit membres que es reuneix un cop a l'any. Metropolis organitza el seu congrés i reuneix la seva assemblea general cada tres anys. Després de París '84, Mèxic '87, Melbourne '90, Montreal '93 i Tòquio '96, enguany s'ha celebrat a Barcelona. L'estructura orgànica de Metropolis és formada per quatre comissions permanents, les conclusions de les quals es presentaren en dos tallers cadascuna; a més, es van presentar dos tallers especials, desvinculats d'aquestes comissions, que van tractar sobre dos temes que actualment provoquen un intens debat sobre el futur de les ciutats.

El Congrés va ser inaugurat el dimarts 16 de març per l'alcalde de Barcelona, Joan Clos. L'endemà al matí va tenir lloc la sessió plenària d'obertura de l'esdeveniment, així com la ponència especial sobre el lema del congrés: «Una xarxa de ciutats per un món de ciutadans», a càrrec de la sociòloga Saskia Sassen i de l'exalcalde de Barcelona Pasqual Maragall. El discurs de la primera va girar al voltant d'allò que ella va anomenar *nova geografia del poder* incidint en la necessitat de reforçar els drets dels ciutadans que, de mica en mica, es van perdent a causa del buit de poder dels Estats. Seguidament, Maragall va parlar sobre la importància de, per una banda, el triangle ciutat-universitat-empresa com a clau en la competitivitat d'una regió, i, per l'altra, de les relacions horitzontals entre les localitats per tal de crear un sistema de ciutats que faci front a la creixent presència del poder privat en l'economia actual.

El Taller Especial 1, presentat sota el títol *Organització politicoadministrativa de les àrees metropolitanes* i realitzat al marge de les quatre comissions ja citades, es va portar a terme el divendres 19 de març a la sala principal del Palau de Congressos de Barcelona. Amb Oriol Nel·lo, geògraf i director de l'Institut d'Estudis Metropolitans de Barcelona, com a moderador, es va fer referència a la necessitat, cada cop més important, de crear òrgans de govern metropolitans per tal de gestionar eficientment les dinàmiques d'expansió i difusió de les activitats de les grans ciutats. La primera intervenció va fer referència a la pèrdua de l'entitat de govern de la ciutat de Londres i la seva regió metropolitana, a causa de la política conservadora de l'exprimera ministra Margaret Thatcher,

i de com aquesta actuació ha privat la ciutat anglesa de disposar d'un òrgan de gestió centralitzat per al conjunt metropolità. En contraposició al cas de Londres es van presentar dos casos de creació de governs metropolitans, Guadalajara a Mèxic, i Toronto al Canadà. Totes dues ponències explicaven el procés de negociació entre tots els agents integrats en la gestió de les respectives metròpolis per tal de crear una entitat supramunicipal de govern, la qual va ser posteriorment presentada públicament i sotmesa a referèndum per dotar-la d'un necessari caràcter democràtic. Finalment, es va fer referència a les crisis de govern que afecten la majoria de les ciutats i a la necessitat d'exposar en fòrums internacionals les possibles solucions empreses per les diferents entitats de govern metropolitanes.

Al Taller Especial 2, que tenia com a títol *La societat de la informació i la ciutat*, les exposicions proposaren els canvis que les noves tecnologies de la informació provoquen en les ciutats, així com en els hàbits dels seus ciutadans. Es parlà sobre la creixent globalització que tot plegat comporta i va incidir en la diferència entre informació i coneixement. El professor d'Administració Pública de la Universitat d'Akron (Ohio), Richard V. Knight, va reivindicar aquest segon com a veritable riquesa de les ciutats, ja que, pel seu valor historicocultural, és incalculable i insubstituïble, a la vegada que dota la ciutat de caràcter i dinamisme econòmic. D'altra banda, va alertar sobre la pèrdua de relació directa i personal que provoquen les telecomunicacions, així com l'alienació que existeix en la maximitzada oferta d'informació. Més compromès amb la telemàtica se situà el representant de Microsoft Corporation, David del Val, que mostrà la capacitat d'Internet per estalviar temps a la vida quotidiana, també exposà que la creixent millora en l'ús de la xarxa la ratifica com un producte positiu per augmentar la qualitat de vida. Fu-Chen Lo va exposar el rol de la ciutat en la xarxa global, així com la diferenciació de funcions que es produeix mitjançant aquests processos, tot exemplificant en els casos de l'Àsia del Pacífic. L'últim ponent va ser Rodrigo Becerra, que va donar a conèixer el projecte de «finestreta única», sistema que pretén agilitzar els tràmits burocràtics dels ciutadans, des d'un desenvolupament telemàtic creat al departament d'I+D d'El Corte Inglés orientat a l'Administració pública.

La Comissió 1, centrada en l'estudi de les infraestructures aeroportuàries, presentà les seves conclusions sota el títol *Les plataformes aeroportuàries com a factors de desenvolupament de les metròpolis* i subdividida en dos tallers, per una banda, *Perspectives de futur, estratègies i noves pràctiques de col·laboració públicoprivada pel desenvolupament dels aeroports*, presidit per Lluís Tejedor, alcalde del Prat del Llobregat, i, per l'altra, *La gestió de l'impacte econòmic i mediambiental dels aeroports per a un desenvolupament sostenible*, on el president fou Jon Hickman, subsecretari de Planificació i Informació de Mercats de Melbourne. En aquesta comissió hi participaren 28 metròpolis que representaren diferents realitats d'infraestructures aeroportuàries que, malgrat que tenen diferents insercions urbanes, presenten unes característiques comunes.

S'emfasitzà en la necessitat de disposar d'un aeroport eficaç amb una capacitat adaptable a l'augment del trànsit, però, al mateix temps, sotmès a importants restriccions, com són la dificultat de mobilitzar financeracions, restriccions mediambientals, i la dificultat de planejar projectes que responguin a una demanda del transport aeri molt sensible a la conjuntura econòmica actual. És per això que els aeroports han de saber aprofitar millor les seves capacitats existents, s'ha de reduir la pressió sobre els grans aeroports, tot beneficiant aeroports secundaris i dissenyar i programar els nous projectes d'una manera que permeti una bona capacitat de resposta a l'evolució de la conjuntura. Perquè sigui possible aquesta situació, cal integrar l'aeroport en l'espai regional, amb una bona xarxa viària i de transports públics que el connectin amb les zones urbanes, respectar les restriccions mediambientals, tot aplicant polítiques molt actives i realitzant projectes d'impacte ambiental. Al mateix temps, és també important promoure la concertació i la coparticipació, així com mobilitzar tots els actors interessats per tal que sigui possible la creació de les noves infraestructures aeroportuàries o les que hi estan vinculades. Derivat de tot això, és important que les metròpolis tinguin un paper específic en el desenvolupament aeroportuari per poder fer possible la integració d'aquest dins l'espai regional i per poder aprofitar, al mateix temps, els avantatges que representa l'aeroport pel desenvolupament de polítiques específiques en matèria de turisme, activitats o acollida d'empreses estrangeres.

La Comissió 2 es va presentar amb el títol *Polítiques de lluita contra les contaminacions de l'aire*. Durant els dos tallers que la componien es va parlar de la necessitat d'eliminar les externalitats negatives que el procés tecnològic provoca i que emet en forma de pol·lució atmosfèrica, la qual és un perill per a l'equilibri mediambiental i per a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans. És necessari, es va dir, conscienciar tots els agents socials vers l'educació ambiental tot modificant els patrons de comportament actuals de la ciutadania i de l'Administració, admetent que sense l'esforç conjunt de tothom no es trobarà la solució eficaç. Es va reflexionar sobre la necessitat de reduir l'efecte entròpic, per tal de fer un ús més racional i no contaminant de l'energia que s'utilitza.

El cas de Londres va servir per il·lustrar el factor de conversió que s'ha d'aplicar per tal d'imaginar el volum d'energia necessari per alimentar una gran aglomeració com aquesta: s'han de multiplicar per 70 els quilòmetres quadrats de superfície de la ciutat per saber quants se'n necessiten per abastir-la energèticament; el resultat és, a grans trets, el que es coneix com a *petjada ecològica*. L'automòbil va esdevenir protagonista d'un intens debat, com a gran culpable de la pol·lució, a la vegada que es va criticar el model de mobilitat que provoca la ciutat difusa i suburbanitzada. A nivell general, la crítica vers el sistema va ser generalitzada entre els tècnics, que argumentaven que no podien donar bones solucions tècniques a males decisions polítiques, és aquí on l'acord va ser complet: l'Administració ha d'assumir el rol de controlar les pràctiques socials que fan disminuir no només la qualitat de l'aire, sinó del medi ambient en general, amb polítiques públiques reals que juntament amb la participació

ciudadana, i en un entorn educacional correcte, facin de la ciutat un espai més habitable per al conjunt de la societat.

La Comissió 3, dedicada al desenvolupament econòmic, es va presentar al congrés sota el títol *Sustentar el desenvolupament del treball a les grans metròpolis amb l'acollida i la creació d'empreses*. Amb la participació d'unes trenta ciutats del món, la comissió va analitzar les accions realitzades en aquestes dues àrees que van ser presentades al congrés en un taller cadascuna: *La recepció d'empreses: possibilitats i estratègies implementades*, presidit per Pierre Bourque, alcalde de Montreal; i *L'ajuda a la creació d'empreses*, presidit per Ernest N'Koumo Mobio, alcalde d'Abidjan. A més, va elaborar un document on recomana tres categories d'intervenció: La primera destinada a «les condicions prèvies per donar suport a la creació de treball a les metròpolis», on aconsella la descentralització de l'acció econòmica, la utilització de plans estratègics i la creació d'un clima favorable a les empreses. La segona destinada a «acollir les empreses per donar suport a la creació de treball», on es recomana construir una imatge atractiva de la metròpoli, crear una agència independent especialitzada en l'acollida d'empreses, dirigir-se a sectors d'activitat seleccionats i assegurar una vigilància permanent de la competència. La tercera, destinada a «promoure la creació d'empreses a través de mesures específiques», recomana desenvolupar l'esperit d'empresa, organitzar una xarxa eficaç d'agències, la microfinanciació de les petites empreses, oferir espais per a les empreses naixents, obrir els contractes de les administracions locals als creadors d'empreses i reconèixer i donar suport al treball popular.

La Comissió 4, sota el nom *Desenvolupament social i cultura*, va estudiar el paper del turisme i del patrimoni cultural com a eix per al desenvolupament de les metròpolis, concretament dels seus barris històrics. Per a la presentació de les ponències es van crear dos grups de treball, els quals van tractar, respectivament, el paper del patrimoni cultural com a eix estratègic de la política de turisme i la reactivació econòmica i social de barris històrics a través d'accions sobre el patrimoni.

La comissió plantejà que el patrimoni de cada metròpoli constitueix la singularitat d'aquesta en un context de mundialització i uniformització de l'urbanisme i dels seus tipus de construcció. La posició particular que ocupa el patrimoni li confereix un paper de símbol d'identitat i de vector d'atractiu que les entitats municipals han d'entendre perfectament. Per tal de posar aquestes aptituds al servei del desenvolupament de la seva ciutat, són cada cop més nombroses les polítiques de revalorització i promoció orientades al benefici dels habitants implicats.

En conclusió, les diferents intervencions es van orientar cap a determinades recomanacions destinades a les entitats de govern metropolitanes:

- Evitar de sacralitzar el patrimoni en detriment del progrés.
- Integar les polítiques relatives al patrimoni en una estratègia urbana de conjunt.

- Col·locar sota la responsabilitat de la ciutat la coordinació entre els actors del patrimoni i els del turisme.
- Gestionar l'atractiu turístic en una òptica de desenvolupament sostenible.
- Actuar de manera tal que la inversió pública serveixi per dinamitzar l'economia local.
- Fer del ciutadà el principal beneficiari de les intervencions sobre el patrimoni i de la seva valorització turística.

En el discurs de cloenda del Congrés, Jean-Pierre Dufay, director general de l'Institut d'Amenagement et Urbanisme de la Région Ile-de-France, va exposar les seves conclusions al voltant de dos temes principals; la «dinamització de les ciutats» i la reapropiació d'aquestes per part dels seus ciutadans mitjançant el que va anomenar «diàleg renovat». Respecte al primer dels enunciats, va basar el discurs en termes de desenvolupament econòmic, no com una finalitat en si mateix, sinó com a mitjà per arribar a una situació de millores socials i de pau ciutadana. Unes millores i una pau que han de fer dels ciutadans un element clau en el procés de gestió i decisió del model de ciutat en què el diàleg és la principal eina de decisió. És precisament aquest «diàleg renovat» el factor que ha d'aconseguir allò que anuncia el lema del congrés: *Una xarxa de ciutats per un món de ciutadans*.

Metropolis'99 va donar l'oportunitat d'intercanviar experiències entre representants de les administracions locals i investigadors reconeguts mundialment en temes urbans. Cal esmentar la diversitat de ciutats que hi van ser representades, tant pel que fa a la localització (ciutats dels cinc continents) com al nivell de desenvolupament. Finalment, els resultats del Congrés han de ser especialment considerats pel seu valor orientatiu en la presa de decisions dels governs locals representats.